

دستورالعمل مدیریت پسماندها

۱- موضوع: دستورالعمل مدیریت پسماندها

۲- هدف: دفع ایمن و بهداشتی پسماندهای تولید شده در آزمایشگاه پزشکی به گونه‌ای که حداقل خطر برای محیط زیست، کارکنان و آزمایشات را داشته باشد.

۳- دامنه عملکرد: الزامات بیان شده در این روش اجرایی جهت کاربرد در تمامی بخش‌های فنی آزمایشگاه بوده و رعایت آن جزء لاینفک تعهدات تمامی کارکنان می‌باشد.

۴- تعاریف:

۱-۴- مدیریت پسماند: مدیریت و اجرای دستورالعمل‌هایی که به موجب آن با توجه به عملکرد و وسعت کاری آزمایشگاه، تعداد بخش‌ها و تنوع فعالیت‌ها و نوع آزمایش‌ها، موارد ذیل به شیوه‌ای صحیح اجرا گردد. مدیریت پسماند شامل برنامه مدیریت در موارد ذیل می‌باشد:

- تفکیک یا جداسازی انواع پسماندهای آلوده و غیر آلوده‌ای که دوباره وارد چرخه کاری می‌شوند از پسماندهای عادی حمل و نقل تا محل بی خطر سازی
- بی خطر سازی یا آمایش (Treatment)
- جمع آوری
- بسته بندی
- ذخیره سازی در صورت لزوم
- حمل و نقل
- دفع

در آزمایشگاه با اجرای برنامه مدیریت پسماند سعی می‌گردد که ضمن اجرای تمامی مراحل فوق، تولید پسماند نیز به حداقل برسد و باعث آلودگی افراد و محیط زیست نشود.

نام و امضاء تهیه کننده:	نام و امضاء تأیید کننده:	نام و امضاء تصویب کننده:
احسان میرزا محمد: کارشناس علوم آزمایشگاهی	علی حقی: کارشناس ارشد میکروبی شناسی پزشکی	

۲- ۴ - مسئولیت پسماند: طبق قانون، تولیدکننده پسماند مسئولیت مدیریت پسماند و بی خطر سازی آن را به عهده دارد. در آزمایشگاه پزشکی مسئولیت اجرای مراحل مدیریت پسماند به عهده مسئول ایمنی آزمایشگاه می باشد.

۳- ۴- کاهش تولید پسماند: مواردی نظیر استفاده بیشتر از وسایلی که دوباره وارد چرخه کاری می شوند، جلوگیری از تکرار نمودن آزمایش، کاهش حجم نمونه مایعات بدن در فرآیند نمونه گیری، جلوگیری از بروز اشتباه در نمونه گیری و موارد این چینی که موجب کاهش پسماند در انواع مختلف به طور مؤثر و ریشه ای می شوند.

۴- ۴ - بازیافت انواع پسماندها: فرآیندی است که به منظور تفکیک انواع پسماند به کار می رود. به عنوان مثال: پسماندهای عادی و یا خانگی که حجم زیادی از پسماندهای تولیدی را تشکیل می دهند. باید در محل تولید از پسماندهای عفونی تفکیک شوند. در غیر این صورت کلیه پسماندهای تولیدی جزء پسماندهای عفونی محسوب می شوند.

۵- ۴- پسماندهای عفونی: می توانند حاوی انواع باکتری، ویروس، قارچ، انگل و... به میزانی باشد که در میزبان موجب بیماری گردد.

مانند سرم، سایر مایعات آلوده بدن و غیره، کشت های میکروبی، اجسام تیز و برنده آلوده، حیوانات آزمایشگاهی آلوده در آزمایشگاه های تحقیقاتی

۶- ۴ - پسماندهای تیز و برنده: مانند سرسوزن، تیغه اسکالپل، شیشه های شکسته، لام و لامل، سرسمپلر، قطعات نوک تیز پلاستیکی، چوبی و فلزی و غیره که می توانند آلوده و یا غیر آلوده باشند.

۴- ۷- پسماندهای شیمیایی: نظیر باقیمانده آزمایشات، محلول ها و معرف های آزمایشگاهی، انواع پودرها و رنگ های شیمیایی

۸- ۴ - پسماندهای آسیب شناسی: مانند بافت ها، قطعات و اجزای بدن انسان و... که جهت آزمایش های آسیب شناسی به آزمایشگاه ارسال می گردد. (آلوده بودن بافتهای فیکس نشده در کرایواست و هنگام پاساژ نمونه).

۹- ۴ - پسماندهای پر توزا: شامل انواع ملزومات RIA نظیر قطعات مصرفی در تست ها، پسماند انجام آزمایشات

۱۰- ۴- پسماندهای ترکیبی: شامل مواردی که یک پسماند مجموعه ای از خصوصیات فوق را داشته باشد.

۵ - شرح: در آزمایشگاه موارد ذیل اجرا می گردد:

پسماندهای تیز و برنده مانند سرسوزن ها، وسایل شیشه ای شکسته، تیغ اسکالپل، نوک سمپلر و غیره در ظروف ایمن Safety box قرار گرفته و قبل از پر شدن کامل و در زمانی که سه چهارم محفظه پر شد، اتوکلاو شده و سپس به طریقه بهداشتی دفع می گردند.

کلیه پسماندهای آلوده میکروبی ابتدا اتوکلاو می گردند. کارکنان خدماتی از وسایل حفاظتی، به خصوص دستکش مقاوم و غیر قابل

نام و امضاء تهیه کننده:	نام و امضاء تأیید کننده:	نام و امضاء تصویب کننده:
احسان میرزا محمد: کارشناس علوم آزمایشگاهی	علی حقی: کارشناس ارشد میکروبی شناسی پزشکی	

سازمان بهداشت

آزمایشگاه مرجع بهداشت

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۷/۱۰

شماره سند:

نفوذ، ماسک و... استفاده می‌نمایند. دفع زباله‌ها در کیسه‌های ضخیم و مقاوم و رنگی و مطابق با قوانین کشور به طریقه بهداشتی دفع می‌گردند.

جابجایی انواع پسماندهای مذکور با دست انجام می‌شود، چرا که ممکن است وسایل مکانیکی منجر به پاره شدن و ترشح مواد شوند

به‌منظور حفظ سلامت افراد مراجعه‌کننده و کارکنان و جلوگیری از اثرات زیان‌آور پسماندهای آزمایشگاهی، این دستورالعمل در مورد مدیریت پسماند آزمایشگاهی مکتوب شده و جزو مستندات آزمایشگاه قابل‌ارائه می‌باشد و نیز تمامی کارکنان آموزش آن را دیده‌اند.

تمامی پسماندهای عادی و غیر آلوده در محل تولید از پسماندهای آزمایشگاهی جداسازی می‌شوند. دفع پسماندهای عادی و غیر آلوده مانند پسماندهای خانگی انجام می‌شود.

وسایلی که پس از سترون‌سازی دوباره وارد چرخه کاری می‌گردند در کیسه‌های مخصوص اتوکلاو و جدا از وسایلی که پس از سترون‌سازی دفع می‌گردند، قرار داده می‌شوند.

به‌منظور اطمینان از دستگاه‌های فور و اتوکلاو عملکرد مطلوب آنان کاملاً تحت کنترل قرار دارد. بدین منظور جهت بررسی صحت عملکرد اتوکلاو از اندیکاتورهای شیمیایی و بیولوژیک استفاده می‌شود و مستندات کنترل کیفی مربوطه موجود است.

در موقع جمع‌آوری، حمل‌ونقل و دفع پسماندها از وسایل و پوشش‌های حفاظتی لازم استفاده می‌شود. سطل‌های محتوی کیسه‌های پسماند برای اجتناب از واژگونی توسط گاری چرخ‌دار جابجا می‌شوند و یا در زمانی این کار انجام می‌شود که آزمایشگاه کاملاً خلوت و تسلط کارمند مربوطه بیشتر است.

جمع‌آوری و دفع پسماندها طبق برنامه‌ای زمان‌بندی شده، مشخص و متناسب با میزان تولید پسماند بوده و حداقل به‌طور روزانه انجام می‌پذیرد.

معاونت بهداشت

۶ - مراجع: الزامات آزمایشگاه مرجع سلامت، ایمنی در آزمایشگاه،

آزمایشگاه مرجع بهداشت

نام و امضاء تهیه‌کننده:	نام و امضاء تأیید کننده:	نام و امضاء تصویب‌کننده:
احسان میرزا محمد: کارشناس علوم آزمایشگاهی	علی حقی: کارشناس ارشد میکروبی‌شناسی پزشکی	